

wijden aan zijn voorwerp van studie dat hem anders zou ontsnappen, maar hij, die de natuur in 't groote liefheeft, ziet om zich heen en ziet met eerbied op tot die woudreuzen. Hij let op de kleuren, die getooverd worden op de omgeving bij elke verandering van zonnestand, of hij bewondert de verandering der tinten, die de wolkschaduwten tweeweg brengen op de bergen of in het dal, hij let op de contrasten, die de verschillende boomen met elkander maken. Hij heeft voor alles oog. Zelfs regendagen kunnen dan hun schoone zijde hebben, als men buiten weet te genieten. Al wat om ons is, behoort tot de Levende Natuur. Niet alleen het zeldzame is belangrijk maar ook het gewone, het algemeene. Buiten is alles belangrijk.

LEONARD A. SPRINGER.

Over dit slot zou ik verscheidene uren met mijn vriend Leonard vroolijk kunnen twisten.
JAC. P. TH.

EEN VOORJAARSWANDELING OVER DE HEIDE EN EEN VOSSENHISTORIE.

WANNEER men zijn geheele leven in het centrum van Nederland gewoond heeft, in gecultiveerde, druk bevolkte streken, waar wei- en vruchtbaar bouwland of boomgaard elkander afwisselen, dan kan men zich ternauwernood voorstellen, dat er binnen de grenzen van ons klein landje ook nog terreinen te vinden zijn, die uren in den omtrek uitblinken door barre eenzaamheid. Weliswaar worden zulke oorden met het jaar schaarscher, dank zij vooral instellingen zooals de Nederlandsche Heide Mij. e. a., die er voortdurend op uit zijn, om zelfs van den meest onhandelbaren grond nog iets productiefs te maken, zoodat binnen een niet al te onafzienbaren tijd die »overstreken« wel tot het verleden zullen behooren en men in de toekomst alleen bij overlevering nog zal weten te vertellen van uitgestrekte peelgronden, waar men geen 100 meter kon loopen, zonder tot den hals toe in den drassigen veenbodem weg te zinken, of van een Drentsche heide, waar men wel een geheel dag kon ronddolen, zonder een sterveling te ontmoeten.

Wanneer men vanaf de Geldersch-Limburgsche grens Zuidoostelijk in de richting van Duitsch 'grondgebied fietst, rijdt men door het soort van streken, dat ik hier op het oog heb. Daar komt men door Hollandsche gehuchten, waar het meerendeel der bewoners zich haast alleen maar in het Duitsch verstaanbaar weet te maken en waar men ternauwernood met Nederlandsch geld terecht kan, omdat men er gewoon is met Marken, Pfennigen of Groschen te rekenen. Hoe kan het ook anders wanneer men ten eenenmale verstooten is van verkeersmiddelen met het bewoonde gedeelte van zijn eigen land en de dichtstbijzijnde steden op vreemd gebied gelegen zijn?....

Op een mooien voorjaarsdag in het begin van Mei ben ik die Noord-Limburgsche binnenlanden eens wezen verkennen en wil nu van de gelegenheid gebruik maken, een en ander van dezen tocht mede te deelen.

Ik was 's ochtends vroeg per motor uit Nijmegen vertrokken, via Plasmolen, Mook naar Gennep. Een uur of twee gaans beneden dit oude historische stadje, heb ik den hoofdweg rechts laten liggen, om een linker zijroute te volgen, die mij rechtstreeks naar een klein grensgehucht bracht. Dit laatste gedeelte van de reis was vrij eentonig: links en rechts van den weg niets dan uitgestrekte onontgonnen veen en heidegronden.

In het grensdorpie aangekomen, stuitte ik weldra op de douanenpost en er was geen denken aan, om zonder de noodige paperassen (die ik op dat moment niet kon toonen) per »Kraftfahrzeug« te passeeren.

Er zat dus niets anders op, dan de omgeving van dit gehucht te voet te gaan inspecteeren en dus nam ik me voor, al wandelende een algemeen indruk van die landstreek op te gaan doen, vooral met betrekking tot de avifauna.

Een zonnige landweg, op enkele plaatsen over een kleinen afstand door een ijl sparreboschje, bracht mij na een kwartier gaans op een nog zonniger hei, die, zooals in den regel, schitterde door groote eenzaamheid. Een klein beetje afwisseling werd aan dit onherbergzame oord gegeven door kleine groepjes naaldboomen, die geplant stonden op de lage heuveltjes welke aan het terrein hier en daar een geaccidenteerd voorkomen gaven.

Met het gevoel van »alleen op de wereld«, marcheerde ik de zomerwarmte trotseerend, een K. M. of twee door deze woestenij. De eenige levende wezens, die ik hier te zien kreeg waren enkele hagedissen, die zich in de voorjaarszon koesterden en verschrikt op het hooren van voetstappen ijlings een veilig heenkomen zochten binnen de dichte Ericastruiken, voorts de noodige huppelende konijnen, welke afzonderlijk of in kleine troepjes de heuvelranden overwipten en eindelijk een groot leger van gonzende insecten, die ondanks het vroege seizoen, het er nu reeds op toe schenen te leggen om je het leven zoo ondragelijk mogelijk te maken.

Op den top van een heuvel gekomen, werd ik plotseling opgeschrikt door een paar Koroenders, twee prachtig staalblauwe hanen, die met luid vleugellawaai vlak voor mijn voeten de hoogte ingingen, om de vlucht te nemen, wellicht naar een van de baltsplaatsen, die ze hier op de heide gereserveerd hebben, om er dagelijks hun eigenaardige liefdesdansen uit te voeren.

Tien minuten verderop, een koppel patrijzen van een stuk of zes, die in deze Meimaand zoo dacht ik, hun tijd toch wel beter konden besteden dan vrijgezellen bijeenkomsten te houden.

Na deze welkome afwisseling, hernam het landschap weer voor geruimen tijd zijn doodsche verlatenheid, totdat mijn aandacht getrokken werd door een helder fluitende roepstern, die van hoog uit de lucht mijn oor bereikte.

»Toeiet«, »toeiet« klonk het in regelmatig tempo steeds naderbij, totdat een groote vogel met zijn langen krommen snavel recht boven mij was.

In wijde kringen cirkelde een wulp om me heen en maakte een kabaal of zijn leven op het spel stond.

Vanaf een heuveltop had de wijfjeswulp het heldhaftig optreden van haar echtgenoot eenigen tijd gadegeslagen, kon zich eindelijk niet langer in houden en voegde zich bij No. 1. Met verdubbelde kracht protesteerde nu het tweetal tegen de betreding van hun broedgebied.

Het kwam intusschen niet in me op, om zelfs maar een geringe poging aan te wenden het nest met de eieren te vinden, eensdeels wijl dit een ontzettend geduldwerk is, doch vooral, omdat ik naar iets anders uit wilde zien.

Een kennis, die jarenlang studie gemaakt had van de Limburgsche ornis, had mij verteld, dat op die eenzame vlakten van onze meest Zuidelijke provincie geregeld het broeden geconstateerd was van de Aschgrauwe kuikendief (*Circus pygargus*).

Nu maakte ik me niet de minste illusie, den eersten keer maar dadelijk een nest van dezen vrij zeldzamen roofvogel te vinden, maar wel hoopte ik heimelijk, althans de aanwezigheid van de soort te mogen vaststellen.

Intusschen, het geluk diende mij dien dag niet bijster, hoe later het werd, hoe minder vogellevens en waar in den beginne, behalve de genoemde soorten, zich nu en dan nog eens een heidepieper of een geelgors liet hooren, was tegen den middag alles verstomd en geleek de hei verlatener dan ooit.

Eenigszins ontmoedigd, beklom ik een hoogte, om me een oogenblik neer te zetten in de schaduw van twee lage dennetjes, die tegen de helling groeiden en hier be kroop me ongeveer het gevoel, dat een schipbreukeling moet hebben, die verzeild geraakt is op het strand van een onbewoond eiland.

Eerlijk gezegd begon ik weer hard naar mijn motor terug te verlangen en zat net te bedenken, hoe ik op zijn vlugst weer het punt van uitgang zou bereiken, toen er iets in de verte naderde, dat op een menschengestalte geleek.

Het kwam steeds naderbij en weldra zag ik mijn vermoeden bevestigd.

Een man met geweer aan den schouder en gevolgd door een hond, zette regelrecht koers naar mijn rustheuvel.

In de eenzaamheid schijnt men zich meer dan ooit tot elkaar aangetrokken te gevoelen, ik was tenminste blij, eindelijk in de gelegenheid te zijn, weer eens een praatje te kunnen maken.

De vreemde ontpopte zich weldra als een van de jachtopzieners uit die streek, welke er in deze steppen dagelijksch op uit zijn het voor den wildstand schadelijk gedierte uit den weg te ruimen. Het eerste gedeelte van ons gesprek ging dus over niets anders dan het wild en gevogelte, dat hier zoo al voorkwam.

»Voor al korhoenders; patrijzen, konijnen, een enkele fazant en nu en dan een verdwaald hert uit het Reichswald.«

Ik vroeg hem toen, of het wild veel te lijden had van roofvogels, in de hoop, dat hij mij iets zou kunnen vertellen over een eventueel voorkomen van kuikendieven.

Zijn ornithologische kennis liet hem echter al heel gauw in den steek, want elke vogel met een krommen snavel en scherpe klauwen was een »krem«, alleen die heele groote, dat waren »buiserden.« Ik liet nu wijselijk het chapter kuikendief maar met rust en roerde dat van den aschgrauwen maar heelemaal niet aan.

»Nee meneer, de roofvogels zijn lang niet onze ergste vijanden.« Dit zeggende nam hij gemoedelijk plaats naast me, blijkbaar met de bedoeling de noodige jachtavonturen op te gaan dissen. »Het meest heeft het wild hier te lijden van de vossen, dat beroerde tuig heeft wat op zijn geweten,« vervolgde hij, »niet alleen, dat ze ieder oogenblik in het jachtveld met een patrijs of een konijn gaan slepen, zelfs tot in het dorp strekken ze hun strooptochten uit en haast iedere kippenhouder uit den omtrek weet mee te praten over den moordlust van dat ongedierte. Het schijnt me toe, dat meer de zucht tot moorden, dan wel de behoefte om den honger van zichzelf en hun kroost te stillen, hen tot die brutale rooftochten leidt. Een buurman van me vond in 't begin van de vorige week nog drie kippen met afgebeten hals op zijn erf, bovendien miste hij 5 of 6 kuikens. De vele voetsporen in den weeken bodem, bewezen duidelijk, dat Reintje hier weer aan het werk was geweest.

Ik beloofde plechtig alles in het werk te zullen stellen, den kippendief onschadelijk te maken en nog denzelfden dag gelukte het me, met behulp van den hond, het spoor te volgen tot in het dennebosch, dat u daar in de verte ziet.

Voor een gat onder een dikken stam bleef Hector staan, snuffelde, blafte, krabde zenuwachtig met de pooten en deed wanhopige pogingen, om het hol, dat net iets te klein voor hem was, binnen te kruipen. Afijn, het doel was voorloopig bereikt en ik ging voldaan naar huis. 's Avonds werd een jachtplan gemaakt en met zijn zessen zouden we er den volgenden morgen op uit trekken. Een van het gezelschap stelde zijn hondje ter beschikking, omdat die klein genoeg was om het hol binnen te gaan en bovendien geheel op de hoogte met die onderaardsche karweitjes.

Voor dag en dauw togen we op weg en spraken gedurende de wandeling af, eerst alle pijpen in den omtrek dicht te stoppen, omdat, zooals u wel weet een vossenhol verschillende uitgangen heeft. De bedoeling was, twee gangen open te laten. Door de eene zou de hond naar binnen worden gestuurd en voor de zekerheid zou voor beide gaten een man met geweer postvatten.

Het leek wel, of de hond een voorgevoel had, wat er moest gebeuren, want nauwelijks stonden we voor het hol of het nijldige ding was haast niet meer te houden.

Nadat alle voorbereidende maatregelen genomen waren, maakte ik het touwtje van zijn halsband los en weg was hij, in de diepte.

Met ongeduld wachtten we af de dingen die komen zouden en met het geweer in den aanslag stonden de jagers klaar, om den onderaardschen bewoner op te wachten.

Er kwam echter niets, alleen hoorden we diep in de onderwereld een zwak geblaf, hetgeen bewijs voor ons was, dat de trouwe viervoeter daar op tegenstand stuitte.

We wachtten ongeveer een kwartier, doch de toestand bleef onveranderd.

Wat nu te doen?

Het eenige wat erop zat, was de eerste pijp dicht te stoppen en aan de andere een begin te maken met uitdelven. Zoo gezegd, zoo gedaan, de beide spaden die we meegenomen hadden, werden opgenomen en het graafwerk nam een aanvang.

Langzaam maar zeker naderden we thans ons doel. De pijp liep met de noodige bochten

Moervos met vijf jongen voor het hol.

in schuine richting naar beneden en na den gang over een afstand van een meter of vier te hebben blootgelegd, kwam de tax ons luidblaffend tegemoet.

Nog een meter verder gegraven en daar lag het vossennest voor ons met 5 blazende, bijtende en keffende jongen erin, nog niet eens halfwas. Vermoedelijk was de moervos nog op roof uit en hadden we verstandiger gedaan, wat later op den dag er op uit te trekken. In ieder geval onze tocht was niet te vergeefs geweest.

Onder hevig tegenstribbelen werd het edele vijftal één voor één in een zak gedaan, die we van huis mee hadden genomen, want er zijn liefhebbers genoeg, die zoo'n jong in gevangenschap groot willen brengen en bij goede verpleging lukt het wel eens, ze net zoo mak te krijgen als een hond.

Alvorens beladen met onze levende buit huiswaarts te gaan, besloot ik voor de zekerheid een klem neer te zetten in de omgeving van het hol, want al zijn de jongen verdwenen, toch zal je het meermalen zien, dat de oude weer terug keert op de plek, waar eens zijn dierbaar bezit was bijeengebracht.

Nu lijkt het wel, of ditmaal Reintje me te slim af zal zijn, want gisteren stond de sprenkel nog net, zooals ik hem verleden week gezet had en hij was nog wel om den anderen dag van versch aas voorzien. Mijn plan is om vandaag voor het laatst te gaan kijken en dan het maar weer op te breken.

Daar het eenigszins op mijn weg lag en ik erg benieuwd was naar het eindresultaat, stelde ik voor zoover mee te gaan.

Gedurende onzen tocht erheen, trakteerde mijn metgezel mij op de meest fantastische geschiedenissen over de slimheid van vossen en daar hij met besliste overtuiging instond voor de waarheid van zijn verhalen, was ik niet zoo onbeleefd, een oogenblik de echtheid ervan is twijfel te trekken.

Zoo wist hij me te vertellen, dat de vossen nog al eens last van ongedierte hebben en er een handig foeffe op weten zich van die lastige logies te ontdoen.

»Als er maar water in de buurt is,« zei hij, »zijn ze er zoo van af.« Ze nemen eenvoudig een flinke prop mos in den bek en kruipen achterste voren in een beek of een sloot.

Zoodra de gasten, die van water niet terug schijnen te hebben, nattigheid voelen, houden ze geregeld op het droge aan en als Reinaart tot aan zijn ooren toe onder water zit, is de kolonie verhuisd naar het droge mos. De slimmerd heeft nu niets anders te doen dan de prop uit te spuwen en uit de sloot te kruipen en hij is verlost van alles wat leeft.

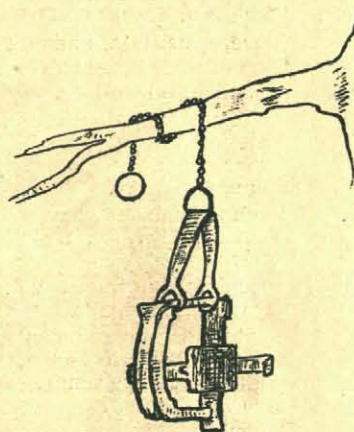
We waren den zoom van het bosch genaderd. Stap voor stap baanden we ons een weg door de stekelige braamstruiken, totdat we eindelijk op beter begaanbaar terrein kwamen, enkele heuveltjes op en af en toen plotseling een uitroep van verontwaardiging: »Daar is me dat ellendige beest met klem en al er vandoor gegaan!« Kijk hier heb ik den sprenkel verankerd, en daar ligt nog een pruikje rood haar als bewijs, dat ie bekneeld gezeten heeft, wie weet hoe ver hij met dat ding aan zijn poot nog weggesukkeld is? Maar ik geef het niet op, al moet ik tot donker in 't bosch blijven, hebben zal ik hem.

Ik moet bekennen, dat ik niet heel erg met het voornemen sympathiseerde, want ik dacht onze vos allang veilig en wel in een of ander onderaardsch konijnenhol, doch fatsoenshalve besloot ik toch nog eenigen tijd van de partij te zijn. Dus toen aan 't zoeken.

In alle mogelijke richtingen hadden we eerst het bosch doorkruist, doch niet het geringste spoor gevonden, daarna een eindweegs langs den zoom, toen de hei op, alles zonder resultaat. Na zeker drie kwartier gespeurd te hebben, kreeg op eens de hond reuk; al snuffelende langs den grond en zenuwachtig kwispelend met den staart, zagen we hem snel in zigzaglijnen op enkele struiken eikenhakhout aanloopen. Voor één van de lage struiken bleef hij staan blaffen en dol van opwinding deed hij enkele nijldige uitvallen in de richting van het boschje. In gestrekten draf waren we Hector achterna gegaan en jawel hoor, daar lag de vluchteling onder het gebladerte, half op zijn rug, met aan één van de pooten nog de klem, waarmede hij verward was geraakt in de dichte eikentakken. Het was een prachtig lichtroode rekelvos met helderwitte keel en borst en niets liever had ik gedaan, dan hem levend mee naar huis genomen, als ik maar geweten had hoe, want ik behoefde me slechts even voorover te bukken om het dier in al zijn pracht wat van naderbij te bezien, of hij dreigde zoo onheilspellend met zijn venijnig scherpe gebit, dat ik hem voor geen geld ter wereld zou hebben beetgepakt.

Nijmegen.

C. EYKMANS.

De klem.